

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

ERNEST ŠUSTERŠIČ:

Nacionalna smer učiteljstva.

„Učitelji morajo biti kulturni in nacionalni voditelji v vasi. Zato je, da se nahaja med učitelji toliko komunistov. Učitelji naj bi se brigali bolj za šolo, kakor za politiko.“
Ljuba Jovanović.

Zakaj »politika postaja glavno, a šola sporedno«? (Besede ministra prosvete V. Vukičevića). Radi tega v prvi vrsti, ker se dotičnim učiteljem hoče vidnega uspeha in večkrat tudi materialnih dobrin. Včasih so res stranke krive, če propada šolstvo, ker hočejo njihovi voditelji učiteljstvo vpreči v politične ojnice.

Takim voditeljem se ne sanja prav nič, kaj je šola in njena naloga, recte, kaj je tudi prva naloga učiteljeva. Ti politiki ne morejo razumeti, da je šolstvo stvar, ki tvori eminenten del temelja v moderni državi, ki ga ni zlorabljati za politiko in vsakdanjem pomenu.

Stvar je čisto v redu: vojak bodi samo vojak, duhovnik v prvi vrsti duhovnik, a vzgojitelj in učitelj naj bi služil dvema gospodoma?

Nikjer pa ni zapisano, da se učitelj sploh ne sme pečati s politikom. O učitelju, le pridno študiraj razna znanstvena politična dela, o nastanku in o upravi držav itd. Pojasnijo to ljudstvu in ga vzgajajo politično. Pridno čitaj razne časopise, a bodi pri tem budno na straži, da ne utone tvoj duh v lokalnih političnih zadevah in prepripih, ker baš ti tvorijo tisto plehko politiko, ki jo imata v mislih g. Vukičević in Jovanović. Ravno tu gre ponajvečkrat toliko energije v izgubo, da postane šola učitelju postranska stvar.

Poglejmo; ali se to izplača in če se je tej in oni osebi izplačalo; poglejmo, kaj pa ima mladina in država od takega delovanja?

Imamo res učitelje, ki niso po svojih zmožnostih prišli do mest, ki jih zavzemajo danes. A če pogledamo v njihov duševni laboratorij, vidimo vse pusto in prazno. Vse se vrši po šabloni, nikjer kakkega napredka, inicijative, veselja do prave stvari — do vzgojnega in poučnega delovanja. Vse gre počasi, a sigurno navzdol!

Kupujte knjige ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne!

LISTEK.

ANTON BEG:

Brezplodno premišljevanje.

(Pedagoški vodniki, avtoritete, kje ste?)

Predragi tovariši — bravci! Odkrito premišljevanje naj ne zadene nikogar kot žalitev, ker vsemogočnost in vsevednost ni z nami.

Dobil sem nalogo, da napišem predavanje.

Premišljuje cel ure in si belim glavo: Napišem 39 potrebnih tem. Pa kaj boš, ko je že vse to desetkrat premleto in desetkrat zavrženo!

Se niti naslova ne veš tistj znameniti pedagoški knjigi, ki jo pozna mnogo odličnih reorganizatorjev najnovejše struje na polju vzgoje in pouka. Pravijo, da bo pri nas kmalu izšla. Si slišal o njej? Moj dragi — danes to ni aktualno! Uči kakor je učil tvoj prednik in hodi izven šole po njegovih preizkušanih stopnjah. Ti sicer tega ne razumeš, ker si mlad. Ko boš v letih, ti zasije spodobna zvezda, ki te bo vodila v srečno zasluženi pokoj.

Tista revna učenost, kar ti jo podajo v šoli kot bogato dediščino na pot in v užitek ob vsaki priliki, se izkaže

Kako bi bilo tudi drugače mogoče tam, kjer se je uporabljala energija redno in vedno v to, da je gnala tuja mlinška kolesa. Človeška energija ni voda, ki služi lahko mnogim gospodarjem.

In če takega učitelja dvignejo politiki za komolec višje, je za šolstvo skoraj vedno malo uporabljiv — saj se mu je odtujil. Ker to čuti sam, postane največkrat škodljiv absolutist.

Da, njegov lastni osebi se je »izplačalo«, a mladina in država imata od njegovega poklicnega delovanja — in ne samo radi potrate njegovih sil drugam — škodo, ker je ovira pravemu napredku v šolstvu. Tudi njegova okolica, njegovi sodelavci, nimajo pravega veselja do dela, ker čutijo, da ni vse v redu, a čisto je tudi užaljen čut pravice.

In prav to je tista bolesta rana pri pravih vzgojiteljih, ki je v stanu uničiti najfinejšo tvorbo v njihovih dušah!

Včasih pa ga posnemajo drugi vzgojitelji in se udnjajo vsakdanji politiki — in šolski voz leze zaspano naprej. Koura odbije, tedaj se jim zgane veselje v prsih, oko zaiskri in energija se zbudi!

Stran z vsakdanjo politiko!

Delujmo v politiki, ki ima širše polje in obzorje, katere objekt je naš jugoslovanski narod in naša nacionalna država. To delo te bo dvigalo, v tem delu boš rastle in v njem se ti razmahnejo krila v zavesti, da delaš za veliko našo skupno domovino, za njen procvit in silo!

To delo, prijatelj, pa ni bučno, ampak povsem mirno in tiho, a prinaša narodu in državi lepših blagoslovljenih plodov. In ko boš zazrl, kako hiti seme v klasje, tedaj boš vesel, če drugi opazijo tvoje delo — ali ne!

Dajte nam tihih mravelj, ki bodo gradile naš dom v miru, dajte nam tihih čebel, ki bodo nosile med v naš skupni čebelnjak, našemu jugoslovanskemu narodu v radost in korist, ki bodo dvigale v prvi vrsti šolstvo in prosveto naroda!

kmalu kot beračija. Mnogi iščejo po vseh mogočih starih in novih, priznanih in neznanih, pedagoških in poljudnih knjigah in brošurah, da odkrijejo in najdejo to česar niso izgubili, a so prepričani, da bi bilo neizogibno potrebno pr vzgoji in pouku naše dece. Trudijo se z manjšim in večjim uspehom. Poskušajo na zaupnem cvetu našega naroda. (Čak je oficijalen naslov današnjih dni naši mladini). Včasih je otrokom in učitelju v prid; drugič mladini v škodo, a učitelju dober nauk; včasih pa je obema strankama žalostna pesem.

Predragi tovariši — kako in kje bi začel? Drugi ničesar ne iščejo. Kar so slišali in deloma prebavili, to jim je več kot preveč. Z mirnim duhom in srcem gnjavijo našo mladino brezobzirno in ne stopijo s te poti niti za korak. In ponosni so na svoj naslov in svoje delo. Dostojanstveno sede na namišljenih lavorikah in prežvekujejo čas ter njega neizbežno, določeno pot.

Kje so možje — vzgojitelji in učitelji, da nam podajo v pisani besedi nekako enciklopedijo moderne pedagogike za vzgojo današnje dece, ki se gotovo razlikuje od sovrstnikov pred tremi desetletji?

V novi domovini smo! Naše duševno razpoloženje naj bi bilo usmerjeno

Izjava ministra prosvete g. St. Radiča o nalogah in pogledih državne prosvetne politike.

Novi minister prosvete g. St. Radič je podal novinarjem izjavo o prosvetni politiki, ki jo prinašamo v celoti in originalu:

Popolno soglasje med radik. stranko glede prosvetne politike min. St. Radiča.

Najpre izvolite to naglasiti: Na konferenciji, koja je bila juče od 5 i po do 6 časova, ja sam g. Pašiću i dvojici radikalnih prvaka gg. Srškiću i Uzunoviću uzložio ukratko načela, kojih ću se držati kao ministar prosvete.

Depolitizacija prosvete.

Ja sam to naglasio ovako: Kazao sam prvo depolitizacija prosvete: depolitizirati ministarstvo prosvete od aktuelne stranačke politike i udahnuti još više onu našu veliku nacionalnu i državnu politiku, koja je stvorila ovu državu.

Šolsko mladino je oprostiti političnoga strankarstva.

Ja ću imati ovo na umu: Šolska mladež od najmlađe pa sve do one brkate nije i nesme biti oružje ni stranke, ni vlade, i ja idem čak dalje: ni države. To je budući narod, to je buduće vodstvo naroda, budući mozak naroda, i ne samo mozak, intelekt, to je buduća svest naroda.

Pojm »prosveta« pri nas in drugje.

Naš izraz »prosveta« sadrži mnogo više u sebi nego engleski Education, nego francuski Instruction publique ili nemački Unterrichts-Ministerium.

Kaj morajo vsebovati šolski in prosvetni programi?

Prosveden čovek je onaj kome su u skladu njegove intelektualne, moralne i fizičke sposobnosti. To je velika zadaća. Naš narod imade kulturu staru, i s toga gledašta je prosveden prosvetom. Nema tehničke civilizacije, i onda vrlo često mu fali, kao što vi znate, i higijenska civilizacija. Tehnika i higijena u jednu ruku, i onda istom u drugom redu klasične, literarne strane stvari. To je veliki pravac svih naših školskih programa.

Kaj vse mora znati otrok iz osnovne šole?

Naš deček već u pučkoj školi kad izade, mora imati jasan pogled da se svet do temelja promenio, mora imati jasnu spoznaju, šta je Njujork, gde su kuće pod zemljom, nad zemljom, gde je promet, šta je to aeroplan, automobil... On treba da zna da postoje tri velika moralna sveta: anglosaksonski, slavenski i indo-kitajski. Englezi imaju tako snažan moral s obzirom na javno pravo: oni su uzor konstitucionalizma itd. Slavenski svet ima tako velika etička načela on voli, on je pun težnje, žedi za socialnom pravicom; indo-kitajski svet ima staru filozofiju bez praktične primene, i on se sad koleba između anglosaskog i slavenskog, ali kod njih u prvom redu mora premaša materijalizam.

Šola mora biti le posvetna.

Škola nije pravi izraz da je naša, hrvatska, srpska ili slovenačka. Današnja je škola ili svet-ska, ili ne znači ništa, i ne može biti sposobna za ovaj nov život, koji traži od nas sasvim druge sposobnosti.

Za prosvetu se mora dobiti denar, kakor za vojaštvo!

Veli se: nema novaca. Za prosvetu mora biti novaca, kao i za vojsku i za odbranu.

Nadarjenost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Darovit narod imati, a neimati školstvo i dovoljno kompetentnih ljudi za te stvari, to je

drugam. Naša duša naj bi bila drugorojena in vezala tri ločene, stoletja ograjene in nasilno razdeljene duše bratov, v mogočno, enotno jugoslovensko dušo. To vam je gigantsko delo desetletij. Kot učitelji smo k temu delu poklicani. Pot še ni izdelana. Sadove poskusov današnjih dni bomo ogledovali v bližnji bodočnosti.

Človek napreduje. Ali koraka šola z napredkom časa? Uči šola otroka resnično za današnje življenje?

Pouk naj bo koncentričen, domoljuben, rokotvoren, delaven, zanimiv, nazoren itd. Tako se glase besede in stroga pravila pedagogov. Si vse preizkusil, dragi tovariši?

Kje ste izkušeni možje deset in desetletne šolske prakse, da nam pokažete preizkušeno pravo pot? Visoko nad glavo pravo luč vodnico, poklicani vojskovodje svete pedagoške vojske! Mislite vedno, da capljajo za vami nešteti ne-bogljenci, ki stopajo na prste in junaško stegujejo vratove, da zagledajo pravo luč.

Ker je pa danes ta preslaba in premnogokrat pomežikuje, mnogi izmed oddaljenih omagajo in hodijo brez potov. Ne štejte jim tega v zlo, vi vodniki! Kajti mnogo je poklicanih, še več je nepoklicanih in malo izvoljenih.

jedan užas! Moram o tome jasno reći: Najdarovitiji su Srbi, ali i najlakoumniji, a što je darovitiji, obično je opasniji i nema moralnog ekvilibra; Hrvat je manje darovit, ali je već sredeniji; Slovenac je najsredniji, samo ako nije klerikalac (buran smeh kod novinara), gde ga postavite, dobro će raditi. Kad uzmete Bugarina, još je manje darovit, ali je neizmerno solidan.

Centralistična direktiva za prosvetu.

Pustimo Bugarina na stranu, ali mi sami po sebi Srbi, Hrvati i Slovenci s gledišta te školske prosvete sačinjavamo jedno tako savršeno, da onaj koji vodi računa o tim temeljnim odlikama našeg celokupnog naroda, mora doći do toga da napravimo školstvo, kakvo nam zbilja treba, i kome nema para. Zato vidite tu centralizam kakav je, jedna direktiva centralistička neće škoditi, nego će biti blagotvorna, ali će morati voditi računa o tim potrebama.

Tehnički in gospodarski strokovnjaki pri prosveti.

Na koji način? Ja ću gledati da to učinim da imade ministar prosvete jednog stručnjaka, kad on putuje, on inspicira škole, mora odmah biti tu nekoga da kaže, kakve su s gledišta higijenskog, šta je s proračunom, šta traži jedna škola, malo ili previše, raspisa li novac itd. Moramo postići da škole budu s tehničkog i higijenskog gledišta uzor; ne da odgajamo gospodu, nego da ljudi vide, i to ne mora biti skupo, te kupaoznice, svlačionice, tako da život učinimo jeftinim i ugodnim. Tu mora biti jedan praktičan čovek, koji ide s ministrom.

Osebnе inspekcije ministra in zasljevanje učiteljstva in staršev.

Ja moram dobiti u kratko vreme pregled, i zato, ako me Bog poživi i dade mi zdravlje, jako ću malo biti u kabinetu, biću vani; neću držati političke zborove, drugi će držati, — nego konferencije: pozvaću profesore, učitelje, roditelje, slušati šta oni govore i žele i dati im malo inicijative, ne mnogo da ih ne zbunim, ne da im smetam.

Boj proti nepismenosti.

Mi smo u svetu još uvek poznati kao narod analfabeta. Pismenost više koristi nego sve naše pobeđe, kreditu i svemu. Ko ide u Ameriku i svet, pitaju ga: Koliko imate analfabeta? Ja naravski odgovaram: Može se biti sa svima doktoratima analfabet. Ali to ne koristi, ti moraš znati čitati ili pisati, i ja držim: briga za pismenost, za mene je prva zadaća u školi i izvan škole. U tom je pogledu već čitav plan izrađen.

»Odeljenje za narodno prosvetevanje«, o ministarstvu prosvete in boj proti analfabetizmu.

U ministarstvu prosvete ima danas jedan mrtav resor ili poluživ: za narodno prosvetevanje, gde ima idealista, ali ima i spekulanta. Ima ih najidealnijih, ali ima ih koji su došli da pare pobiru. Od toga treba napraviti odeljenje za širenje ne samo pismenosti; treba zadržati tamo one sjajne snage i nove probрати i učiniti da se u svima školama, naročito u selu, organizuje poučavanje ne odraslih analfabeta, — to je drugi sistem nego dece koja bilo iz kojih razloga ne idu u školu; a ima ih jedna trećina koja u školu ne idu, to je 100.000 dece, koju moramo naučiti čitati i

V Pariz.

(Dalje.)

Pred Louvrom so krasni parki in nasadi, kjer je vmes velika množica raznih umetniških kipov.

Cerkev v Parizu ni ravno mnogo, toda krasne so in dobro obiskane. Kar odkrito povem, da je tam pobožnost zelo velika in tako prisrčna, da človeka prevzame... Na stotine svečk gorj na raznih stojalih v ta in oni namen. Vojnih spominov visi silno po stenah in v Marselju sem videl pod kipom Matere Božje obešenih dve vrsti vojaških odlikovanj, po zidu pa orožje. Svetovno znana je noterdamska cerkev, ki je krasna in je ponos Parižanov. Cerkev Jezusovega srca stoji na griču, odkoder je lep razgled. Cerkev je sicer že dograjena, okolica pa še ne, ker je projekt precej velik in gre delo počasi od rok. Cerkev svete Magdalene je podobna starogrškim templjem in ni bila zidana prvotno kot cerkev, kasneje so jo izpremenili v svetišče.

Nočno življenje v Parizu tvori posebno poglavje. Po nemških šundromanih opisanih pikanterij ni prav za prav nikjer in vse javno življenje je mnogo bolj dostojno kakor drugod. Policija ima povsodi svoje prste vmes. Tako je n. pr. popolnoma izključeno priti v Casino de

„Izkazi“ o šol. napredku z novimi redi so dotiskani in jih šol. upr. lahko naročajo.